Dnevni avaz
Dosje

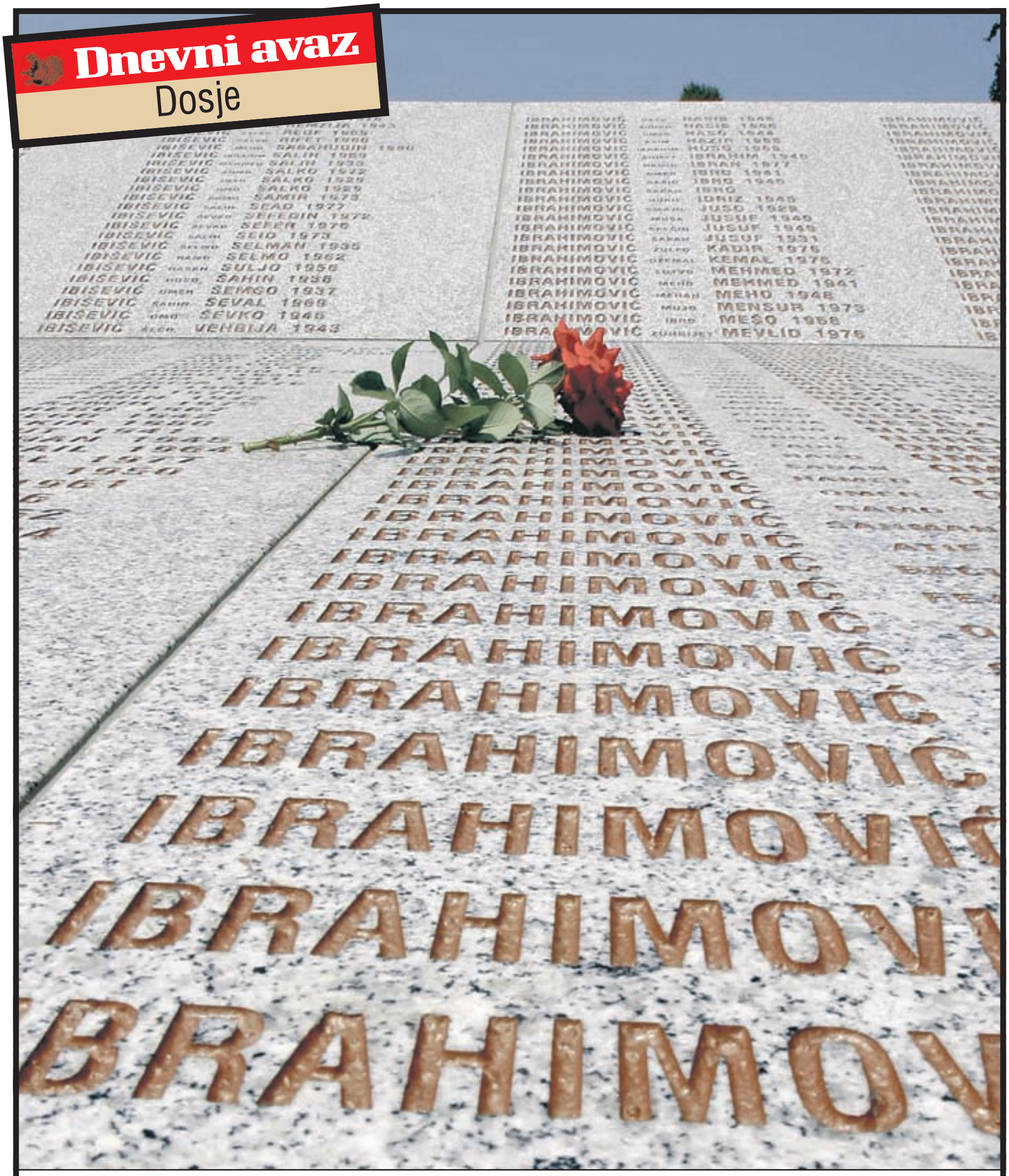

11. 7. 1995 – 11. 7. 2008.

Srebrenica

Memorijalni centar Potočari Danas ukop 307 žrtava genocida

Spisak identificiranih Srebreničana

U proteklih pet godina ukopano je 2.907 žrtava srebreničkog genocida, a traga se ili čeka identifikacija još više od 5.100 ubijenih

U Memorijalnom centru Potočari danas će, na 13. godišnjicu genocida, biti obavljena dženaza i ukop 307 srebreničkih žrtava.

U proteklih pet godina u ovom mezarju ukopano je 2.907 žrtava, što s novih 307 iznosi ukupno 3.214.

Prema podacima Komisije za traženje nestalih, u srebreničkom masakru ubijene su 8.372 osobe, što znači da se još traga ili čeka identifikacija više od 5.100 žrtava.

Inače, prvih 600 identificiranih žrtava srebreničkog masakra ukopano je 30. maja 2003. godine, a 11. jula te godine još 282 posmrtna ostatka.

Memorijalni centar Potočari zvanično je otvoren 20. septembra 2003. godine, uz prisustvo bivšeg predsjednika SAD Bila Klintona (Bill Clinton), i tada je ukopano 107 žrtava.

Narednih godina ukopi su vršeni isključivo na godišnjicu genocida - 11. jula.

„Gradska groblja" Visoko: Tabuti s posmrtnim ostacima Srebreničana spremni za ukop (Foto: AP)

SPISAK ŽRTAVA PREDVIĐENIH ZA UKOP DANA 11. 7. 2008. GODINE NA MEMORIJALNOM CENTRU SREBRENICA - POTOČARI ZA ŽRTVE GENOCIDA IZ 1995. GODINE

Rb.	Prezime (Očevo ime) Ime	Dob
1.	Abdurahmanović (Fehim) Idriz	1932
2.	Abdurahmanović (Hrusto) Junuz	1939
3.	Abdurahmanović (Idriz) Sakib	1955
4.	Ademović (Adem) Zulfo	1957
5.	Ademović (Atif) Hasan	1943
6.	Ademović (Avdo) Sado	1933
7.	Ademović (Mehmedalija) Fazlija	1956
8.	Ademović (Salih) Abdurahman	1929
9.	Ademović (Salih) Junuz	1947
10.	Ahmetović (Huso) Ibrahim	1939
11.	Ahmić (Sulejman) Mehmed	1939
12.	Alić (Alija) Mevludin	1962
13.	Alić (Atif) Himzo	1941
14.	Alić (Hasib) Mujo	1966
15.	Alić (Hurem) Mustafa	1952
16.	Alić (Ibrahim) Hajro	1959
17.	Alić (Ibro) Ibrahim	1927
18.	Alić (Redžep) Kadrija	1978
19.	Alić (Šahin) Rašid	1960
20.	Aljić (Junuz) Salko	1975
21.	Aljić (Salih) Nazif	1956
22.	Aljkanović (Osman) Aljo	1952
23.	Aljukić (Ibrahim) Hasib	1955
24.	Atić (Abdurahman) Fehim	1947
25.	Avdić (Husein) Hakija	1937
26.	Avdić (Huso) Šaćir	1951
27.	Avdić (Jusup) Alija	1938
28.	Avdić (Kadrija) Mesud	1974
29.	Avdić (Mašo) Avdo	1943
30.	Avdić (Mujo) Nurija	1929
31.	Avdić (Osman) Alija	1938
32.	Avdić (Ramo) Ohran	1949
33.	Avdić (Uzeir) Adem	1927
34.	Bećirović (Huso) Mujo	1949
35.	Bećirović (Sabrija) Murat	1969
36.	Bećirović (Sulejman) Samir	1975
37.	Begić (Zildžija) Samir	1977
38.	Bektić (Munib) Mensur	1973
39.	Bešić (Munib) Hamed	1961
40.	Beširović (Bego) Šemsudin	1975
41.	Borić (Ramo) Dževad	1978
42.	Bošnjak (Alija) Amir	1977
43.	Buljubašić (Hamdija) Safet	1978
44.	Cvrk (Đul) Nurija	1936
45.	Čamdžić (Juso) Zuhdo	1940
46.	Čeliković (Suljo) Sulejman	1964
47.	Čivić (Ahmo) Bekto	1934
48.	Čivić (Šefket) Mujo	1974
49.	Čivić (Šukrija) Kadrija	1968
50.	Čivić (Zuhdo) Mustafa	1932
51.	Čizmić (Salko) Meho	1936
52.	Čokerović (Mujo) Nedžad	1969
53.	Čokerović (Mujo) Rifet	1974
54.	Čomić (Salih) Azem	1956
55.	Čomić (Sulejman) Mirfet	1979
56.	Ćatić (Omer) Mehmedalija	1940
57.	Dautović (Alaga) Esed	1953
58.	Dautović (Redžo) Abdulah	1959
59.	Dautović (Redžo) Salih	1957
60.	Dedić (Ejub) Edin	1976
61.	Dedić (Meho) Šerif	1975
62.	Dedić (Ramiz) Ibrahim	1966
63.	Delić (Hasan) Ibro	1949
64.	Delić (Huso) Meho	1962
65.	Delić (Huso) Munib	1963
66.	Delić (Šaban) Nazif	1935
67.	Demirovski (Esad) Imer	1959
68.	Dervišević (Bekir) Behrudin	1980
69.	Duraković (Mušan) Halil	1954
70.	Džananović (Kasim) Mevludin	1965
71.	Džanić (Atif) Latif	1960
72.	Đozić (Ahmo) Mensur	1935
73.	Efendić (Mahmut) Mehmedalija	1957
74.	Fejzić (Salko) Mujo	1961
75.	Gabeljić (Adem) Husein	1944
76.	Gabeljić (Adem) Jusuf	1943
77.	Gabeljić (Kasim) Kadir	1971
78.	Gabeljić (Suljo) Abid	1948
79.	Garaljević (Juso) Idriz	1942
80.	Gurdić (Bego) Sadik	1950
81.	Gušić (Alija) Nazif	1953
82.	Gušić (Šaban) Pašan	1950
83.	Hadžić (Huso) Husein	1963
84.	Hafizović (Mustafa) Muniz	1953
85.	Hakić (Hamdija) Almir	1979
86.	Halilović (Omer) Mehmed	1923
87.	Halilović (Bajro) Sead	1970
88.	Halilović (Huso) Asim	1944
89.	Halilović (Huso) Rašid	1955
90.	Halilović (Ibro) Seid	1967
91.	Halilović (Mehmed) Sabit	1961
92.	Halilović (Osman) Mevludin	1962
93.	Halilović (Osman) Osmo	1958
94.	Halilović (Osman) Salim	1975
95.	Halilović (Salčin) Munib	1943
96.	Halilović (Šahin) Šahbaz	1964
97.	Halilović(Šaban) Fadil	1939
98.	Hamzabegović (Husein) Dževad	1965
99.	Hamzabegović (Zuhdija) Sead	1965
100.	Handžić (Avdo) Hakija	1940
101.	Hanić (Redžo) Rešid	1974
102.	Harbaš (Alija) Enes	1947
103.	Hasanović (Alaga) Amil	1948
104.	Hasanović (Alija) Fajko	1930
105.	Hasanović (Husein) Mustafa	1950
106.	Hasanović (Huso) Bego	1941
107.	Hasanović (Mušan) Avdo	1935
108.	Hasanović (Salih) Sadik	1958
109.	Hasić (Alija) Nedžib	1957
110.	Hasić (Avdo) Dahmo	1966
111.	Hasić (Jusuf) Muhidin	1972
112.	Hasić (Nedžib) Edin	1979
113.	Hasić (Ramo) Šaban	1970
114.	Haskić (Suljo) Sabahudin	1977
115.	Hirkić (Halid) Beris	1963
116.	Hirkić (Osman) Džemal	1959
117.	Hirkić (Osman) Rasim	1953
118.	Hodžić (Halid) Hazim	1965
119.	Hodžić (Mustafa) Hamid	1935
120.	Hodžić (Mustafa) Mujo	1971
121.	Hodžić (Sado) Alija	1934
122.	Hodžić (Saličin) Šefik	1955
123.	Hrustić (Omer) Semir	1973
124.	Hukić (Idriz) Rašid	1965
125.	Huremović (Esed) Izet	1954
126.	Huremović (Hasib) Fahrudin	1954
127.	Huremović (Mujo) Muradif	1946
128.	Hurić (Adem) Ragib	1920
129.	Hurić (Emin) Sulejman	1945
130.	Husejinović (Avdo) Alija	1956
131.	Husejnović (Izet) Suljo	1970
132.	Husejnović (Mehmed) Hašim	1937
133.	Husić (Fadil) Suljo	1959
134.	Ibrahimović (Adem) Hamed	1928
135.	Ibrahimović (Hamid) Ibran	1977
136.	Ibrahimović (Hasan) Ahmo	1946
137.	Ibrahimović (Mujan) Sabir	1976
138.	Ibrahimović (Ramo) Šefik	1947
139.	Ibrahimović (Salko) Ramo	1933
140.	Imamović (Salih) Nevzet	1976
141.	Imširović (Muharem) Osman	1955
142.	Isaković (Mustafa) Sabahudin	1970
143.	Jahić (Salko) Suljo	1933
144.	Jahić (Vehbija) Azem	1969
145.	Junuzagić (Mujo) Alija	1947
146.	Jusufović (Hašim) Ramo	1946
147.	Jusufović (Jusuf) Sadik	1961
148.	Kadrić (Medo) Juso	1938
149.	Kalić (Hamid) Bekir	1957
150.	Kalić (Hasan) Nermin	1978
151.	Karamujić (Ramo) Ćamil	1934
152.	Kardašević (Omer) Mujo	1952
153.	Kasumović (Hasib) Halid	1975
154.	Kasumović (Sinan) Ramo	1953
155.	Klempić (Huso) Osman	1958
156.	Klempić (Ševko) Amir	1972
157.	Korkutović (Ibro) Ibran	1953
158.	Krdžić (Abid) Daut	1931
159.	Krdžić (Alija) Adem	1939
160.	Krdžić (Hamid) Hamdija	1961
161.	Krdžić (Ramo) Behudin	1971
162.	Krlić (Salih) Nazif	1943
163.	Kurtić (Bećir) Rifet	1946
164.	Lelović (Husein) Avdo	1923
165.	Lemeš (Zuhdija) Muriz	1977
166.	Ljeskovica (Huso) Bahrija	1976
167.	Ljeskovica (Rešo) Murat	1937
168.	Malagić (Alija) Nurija	1939
169.	Malagić (Hilmo) Hajro	1945
170.	Malagić (Omer) Ohran	1951
171.	Malagić (Ramo) Meho	1950
172.	Malagić (Redžo) Enez	1941
173.	Malkić (Ibrahim) Behajija	1937
174.	Malkić (Ismet) Mevludin	1958
175.	Maljišević (Suljo) Salko	1976
176.	Mandžić (Ago) Salih	1934
177.	Mandžić (Ibrahim) Sulejman	1937
178.	Mašić (Mustafa) Sadija	1950
179.	Mašić (Sulejman) Fahir	1975
180.	Mašić (Šaban) Ramo	1957
181.	Mehić (Alija) Šaban	1948
182.	Mehić (Muharem) Muradif	1957
183.	Mehić (Omer) Mehan	1951
184.	Mehić (Omer) Šaban	1949
185.	Mehić (Šaban) Jusuf	1970
186.	Mehmedović (Abdulah) Mevludin	1955
187.	Mehmedović (Bećir) Smail	1955
188.	Mehmedović (Hasan) Meho	1957
189.	Mehmedović (Mehmed) Rahman	1933
190.	Mehmedović (Osman) Fikret	1974
191.	Mehmedović (Sadik) Sead	1974
192.	Memić (Adem) Safet	1969
193.	Memić (Bego) Šaban	1942
194.	Memić (Sulejman) Nurif	1937
195.	Memišević (Huso) Adil	1949
196.	Memišević (Huso) Edhem	1953
197.	Mešanović (Mustafa) Šahin	1942
198.	Muhić (Bekto) Huso	1940
199.	Muhić (Fejzo) Azem	1952
200.	Muhić (Hasib) Ramiz	1953
201.	Mujanović (Mustafa) Amir	1946
202.	Mujanović (Rasim) Sumbul	1941
203.	Mujčinović (Mujčin) Nijaz	1975
204.	Mujić (Abid) Hakija	1969
205.	Mujić (Rizvan) Jusuf	1960
206.	Mujić (Šaban) Šefik	1964
207.	Mulalić (Omer) Muriz	1973
208.	Muminović (Hasan) Rasim	1932
209.	Muminović (Ramo) Ibrahim	1936
210.	Muminović (Rasim) Hazim	1971
211.	Muminović (Salih) Sead	1977
212.	Muratagić (Šaban) Sulejman	1941
213.	Muratović (Haso) Sinan	1937
214.	Musić (Hakija) Nurija	1943
215.	Mustabašić (Smajil) Samir	1978
216.	Mustafić (Adem) Suljo	1937
217.	Mustafić (Hakija) Sejdalija	1955
218.	Mustafić (Ibiš) Osman	1928
219.	Mustafić (Mehmedalija) Šahbaz - Kemo	1957
220.	Mustafić (Nurija) Sead	1973
221.	Mustafić (Osmo) Dahmo	1964
222.	Mustafić (Ramo) Smail	1965
223.	Mustafić (Sejdalija) Azmir	1974
224.	Mustafić (Šaban) Muhamed	1967
225.	Nuhanović (Alija) Smail	1959
226.	Omerović (Abid) Ramiz	1959
227.	Omerović (Alija) Nazif	1953
228.	Omerović (Junuz) Suljo	1946
229.	Omerović (Mujo) Adem	1939
230.	Omerović (Omer) Smail	1962
231.	Omerović (Osman) Avdo	1927
232.	Omerović (Ramo) Kasim	1979
233.	Omerović (Sejfo) Nazif	1922
234.	Omić (Muharem) Bajro	1958
235.	Osmanović (Ahmet) Mujo	1955
236.	Osmanović (Alija) Hakija	1942
237.	Osmanović (Huso) Ibro	1940
238.	Pirgić (Smail) Suljo	1954
239.	Pitarević (Bekto) Omer	1952
240.	Pleho (Sejfo) Bećir	1953
241.	Rahmić (Habib) Mesud	1971
242.	Ramić (Nazif) Ramiz	1938
243.	Ramić (Ramiz) Sabit	1972
244.	Ramić (Ramo) Fadil	1960
245.	Rizvanović (Alija) Ramo	1954
246.	Rizvanović (Meho) Hasan	1960
247.	Salić (Ibrahim) Hakija	1931
248.	Salić (Ramiz) Hasan	1977
249.	Salihović (Adem) Ibro	1950
250.	Salihović (Avdo) Abdulah	1951
251.	Salihović (Avdo) Adil	1960
252.	Salihović (Esed) Behaija	1959
253.	Salihović (Esed) Zijad	1966
254.	Salihović (Meho) Mehan	1943
255.	Salihović (Safet) Sabit	1973
256.	Salihović (Salko) Abdulah	1977
257.	Salkić (Bajro) Behajia	1974
258.	Salkić (Bajro) Benjamin	1977
259.	Salkić (Mehmed) Sebib	1979
260.	Salkić (Šerif) Šaban	1932
261.	Salkić (Zajko) Zajim	1962
262.	Salković (Bego) Redžo	1934
263.	Selimović (Abdulah) Alija	1947
264.	Selimović (Abdulah) Vejsil	1945
265.	Selimović (Alija) Aljo	1976
266.	Selimović (Bajro) Hasan	1952
267.	Selimović (Husein) Abid	1942
268.	Sinanović (Huso) Idriz	1938
269.	Sinanović (Smajo) Himzo	1932
270.	Siručić (Meho) Abdulah	1937
271.	Smailović (Adem) Šerif	1956
272.	Smajić (Ibrahim) Šahin	1930
273.	Smajić (Osman) Adem	1977
274.	Smajić (Ramo) Ajet	1967
275.	Smajić (Sejdulah) Rizo	1977
276.	Smajlagić (Murat) Fadil	1959
277.	Smajlović (Abid) Mešan	1959
278.	Smajlović (Ramo) Mersid	1976
279.	Smajlović (Smajo) Abid	1938
280.	Smajlović (Smajo) Atif	1940
281.	Spahić (Abdulah) Nijaz	1963
282.	Subašić (Bajro) Hamzalija	1957
283.	Sućeska (Abdulah) Almir	1976
284.	Suljagić (Mehmed) Sadik	1953
285.	Suljanović (Osman) Nijazija	1977
286.	Suljić (Avdo) Asim	1935
287.	Suljić (Ramo) Šaćir	1940
288.	Suljić (Salko) Nazif	1911
289.	Šabanović (Mehan) Husein	1947
290.	Šabić (Ibiš) Idriz	1951
291.	Šabić (Mujo) Rešid	1965
292.	Šahmanija (Alija) Agan	1953
293.	Šečić (Hasan) Sejdalija	1974
294.	Šečić (Salih) Abid	1960
295.	Šehić (Alija) Nedžib	1957
296.	Tabaković (Alija) Murat	1937
297.	Talović (Mušan) Mustafa	1935
298.	Tihić (Mustafa) Hemed	1937
299.	Turković (Bekto) Mehmedalija	1947
300.	Turnadžić (Mustafa) Redžo	1937
301.	Uvalić (Ibrahim) Senad	1974
302.	Velić (Velija) Meho	1955
303.	Zemunović (Ohran) Mirsad	1955
304.	Zukanović (Fadil) Sabahudin	1975
305.	Zukić (Husein) Zuhrijet	1969
306.	Zukić (Huso) Mehmed	1937
307.	Zukić (Salih) Refik	1961

U naselju Budak danas žive samo majke, bez igdje ikoga

Vratila sam se u mjesto gdje su me moji Rešid i Redžo zadnji put poljubili

Za moju bol lijeka nema, kaže Munira Salihović ● Snašli su me starost, žalost i strah, govori Fatima Omić, koja je ostala bez sinova Hidajeta i Sabrije

Koliko je srebrenička tragedija velika i bolna, pokazuje i priča iz naselja Budak nadomak Potočara. Nekoliko kilometara od Memorijalnog centra, iznad lokacije za koju se donedavno pretpostavljalo da krije tijela Srebreničana, nalazi se nekoliko bošnjačkih kuća u kojima danas žive same srebreničke majke.

Istraživanja završena nedavno pokazala su da lokacija sakriva na desetine poveza koji su srebreničkim djedovima, očevima, sinovima... stavljani na oči dok su ubijani.

Munira Salihović: Izgubila tri sina i supruga

Sve izgubila

- Sve što sam imala, izgubila sam. Sina Sabahudina u 20. godini života 1992. ubila je granata. Drugi sin Fahrudin (23) poginuo je 1993. godine. A najmlađi Rešid i suprug Redžep nestali su padom Srebrenice. O njima još ništa ne znam. Ja više ne živim nikakav život, za moju bol lijeka nema - kaže Munira Salihović.

Ona se među prvima vratila u svoje selo.

- Najbolje mi je ovdje, jer hoću da gledam gdje sam svoju djecu odgajala, hranila i gdje smo se posljednji put rastali. Ne mogu zaboraviti ovaj put, tu su me zadnji put moj Rešid i Redžo poljubili - kaže Munira.

Fatima Omić: Raduje se unučadi

Šuhreta i Ajka Omić: Sve potroše na lijekove

Iznad nje žive jetrve Fatima i Šuhreta Omić. Fatima je 1993. godine izgubila sina Hidajeta (23), stariji sin Sabrija nije uspio preživjeti srebrenički genocid i još nije identificiran.

- Sinko, šta se meni danas mili, ništa me više ne može obradovati. Čekam vikende kada mi iz Tuzle dođu kćerka Fata i zet Sead s unučadi, posebno volim kada mi dođu Sabrijina djeca - govori nam Fatima.

Svaku noć legne sa strahom jer „nije jednostavno biti sama ovdje".

- Prošle zime nisam izlazila tri dana iz kuće, a i snijeg je padao. Kada sam izašla, oko kuće sam vidjela stope u snijegu. Ko god je bio, nije mi se javio. Uhvatio me strah, ne bih plakala, ali suze same idu. Snašli su me starost, žalost i strah - kaže Fatima.

Priča da je jednom prilikom rekla Sulji Čakanoviću, medicinaru koji joj donosi lijekove i predsjedniku Općinske komisije za povratak, da bi željela dobiti motornu pilu.

- Suljo me samo pogledao, osmjehnuo se i odmahnuo glavom. Ne tražim freze, krave i ovce, jer nemam muškaraca, ali kada mi neko dođe, može mi prerezati koje drvo - govori Fatima.

Dodaje da mu više nikada to nije spomenula „jer bez lijekova ne može živjeti".

Strah od bolesti

- Mogu da ne jedem tri dana, ali bez tableta ne mogu. Popijem ih pregršt na dan, a Suljo mi sve to obezbijedi. Ne bih se sekirala da je umrijeti odmah, nego ako se razbolim, ko će me paziti. Onako pijem tablete čim osjetim bilo kakvu bol - završava svoju priču.

Odmah do Fatimine kuće živi Šuhreta s bolesnom i nijemom kćerkom Ajkom (44) i zetom Mehom Avdićem. I ona je ostala bez svojih najmilijih. Na samom početku agresije ubijen joj je sin Mesud, a padom Srebrenice sin Bajro. Bajro je pronađen prije pet godina u masovnoj grobnicu u Liplju i danas će biti ukopan u Potočarima.

Penziju od 300 maraka potroši na lijekove za sebe i kćerku.

- Doktorica mi kaže neka ti djeca kupe lijek, a ja joj odgovorim da djece nemam. Ali, šta se može, živjeti se mora - priča kroz suze Šuhreta.

Mediha MUSTAFIĆ

Fatimu niko ne obilazi

Fatimu Omić žalosti činjenica da je već četiri godine, otkako se vratila, nije obišla nijedna predstavnica srebreničkih udruženja.

- Ništa ih ne košta da dođu, da malo posjedimo, da popričamo, da podijelimo zajedno ono što nas boli. Već ovako one se šetaju po Sarajevu i Tuzli, a predstavljaju nas koje nikada nisu vidjele - kaže kategorično Fatima.

Mehmedu Aliću unučad jedina utjeha

Mehmed Alić izgubio pet sinova

Pokošeni rafalom dok su spašavali ranjenog brata

Šesti sin Sakib zarobljen u Žepi i sproveden u logor Šljivovica, gdje je proveo sam mjeseci

Mehmed Alić iz Podgaja kod Srebrenice u julu 1995. godine izgubio je pet sinova: Kadira (37), Behadila (35), Fadila (31), Muju (29) i Nuriju (25). Sin Sakib pukim slučajem je preživio, ali je osam mjeseci prošao najgore torture u srbijanskom logoru u Šljivovici. Mehmed je radio u Njemačkoj, gdje ga je zadesio rat.

Sakib Alić bio u srbijanskom logoru

- Sa suprugom Havkom prvi put sam se sastao 1996. godine u Doborovcima kod Gračanice. Prema pričama svjedoka, Kadir i Behadil bili su na čelu kolone, a na začelju Fadil i Mujo. Nurija je bio u sredini.

Razdvojili se da ne poginu svi zajedno. U jednom trenutku Nurija je bio teško ranjen, pa su se sinovi sastali da ga ponesu. Tada je na njih zapucano iz PAT-a. Danas mi niko ne može pokazati mjesto gdje su izginuli - kaže nam Alić.

Kada je 1996. godine do Havke stigla vijest da je Sakib živ i da se nalazi u logoru, srce joj nije izdržalo. Prepuklo je od tuge, pa je Mehmedu ostalo da sam nosi bol. Od sinova šehida ostalo mu je devetero unučadi.

Danas živi u Doborovcima sa Sakibom i njegovom porodicom. Dok smo razgovarali, Sakib nam je pokazivao ožiljke koji svjedoče o patnjama koje je preživio u Srbiji.

- Morao sam se razdvojiti od braće, jer sam naišao na srpsku zasjedu. Krenuo sam u Žepu, a kada je i ona pala, otišli smo u Srbiju. Od smrti nas je spasio Crveni križ. Danas mi je teško doći do bilo kakvog posla. I kada ga ima, teško mi je raditi, jer su mi kosti polomljene, a duša ubijena. Stalno sanjam braću - kaže Sakib, otac dvoje djece koje je nazvao po majci i bratu, Havka i Mujo.

H. ČALIĆ

Emina Hajdarević redovno obilazi mezarje

Emina pokazuje sinovljevo ime na ploči

Želi samo smiraj za svog Edina

Hajra Salimović i Emina Hajdarević svakog mjeseca obilaze mezarja svojih najmilijih ukopanih u Potočarima.

Emina je prošle godine ukopala muža Kemala, a nada se da će jednog dana ukopati i sina Edina, koji je imao samo 16 godina kada je ubijen.

- Želja mi je da mu pronađu kosti i da mu duša nađe smiraj. Jer, kako se sve sporo odvija ova identifikacija, strah me da će ikada do toga doći. Moje dijete tek je došlo na svijet, nikome nikada nažao ništa nije učinilo.

Kada obiđem mezarluk, danima mi pred očima stoji ispisano njegovo ime na ovoj ploči - priča Emina pokazujući na ploču gdje je njegovo ime uklesano.

Me. Mu.

Đeva Hasanović sa Zaimovim prslukom

Đeva Hasanović danas ukopava sina Sadika

Zaim mi je na rastanku rekao: „Ne daj im da mi dijete uzmu“

Sadik je skinuo prsten s ruke i rekao mi da ga dam starijoj unuci ● Samed preživio golgotu

Što se više bližio 11. juli, dan kada se 1995. godine danas 67-godišnja Đeva Hasanović iz Bratunca rastala od sinova Sadika, Zaima i Sameda u Srebrenici, sve je više rasla tuga u duši.

Samed je uspio preživjeti, a Sadik i Zaim nisu. Umjesto nade da bi se mogli odnekud pojaviti, Đeva će danas kosti svog Sadika spustiti u mezar.

Ostavio prsten

- Kako smo se rastali? Teže nije moglo! Još pamtim put pun suza kojim su zauvijek otišli. Moj stariji sin Sadik skinuo je prsten s ruke i rekao mi da ga dam starijoj unuci, a ona ga i danas čuva više nego išta na svijetu. Zaim se sageo, poljubio sinčića i rekao mi: „Mama, pomozi mome djetetu i ženi. Ne daj da mi dijete uzmu.“

Dugo sam za njima uplakana gledala, ali sam znala da nemamo drugog izbora - govori Đeva.

Sadik je nađen u masovnoj grobnici u Kamenici kod Zvornika.

- Rekoše mi da Zaima nema. Pitala sam zašto, kada su zajedno otišli. Jedino mi je Samed preživio pad Srebrenice. Odveli su ga četnici u logor Batković, gdje je kasnije razmijenjen. Poljumrtav je otišao na liječenje u Švicarsku. Kaže, neće se vratiti ovdje gdje nema njegove braće ni oca - govori ova uplakana starica, koja već osmu godinu sama vehne u rodnim Sikirićima kod Bratunca.

Kada je u maju 1992. godine krenula prema Srebrenici, njen muž Salih ostao je sam i goloruk da brani njihov dom. Četnička ga je ruka odvela na stadion u Bratunac, odatle u Tuzlu, gdje je samo tri mjeseca nakon pada Srebrenice umro od tuge za sinovima.

Put smrti

- Nije umro, crkao je od neizvjesnosti za sudbinom sinova što odoše putem smrti za Srebrenicu. Poslao ih je da se spase, ali sudbina je drugačije htjela. Nije mogao preboljeti da on ostane u životu, a da mu nema sinova - priča Đeva, koja čvrsto u rukama drži prsluk što joj jedino ostade od Zaima, da grli cijelog života umjesto njega.

Prilog pripremili: *Almasa Hadžić, Mensura Mustafić, Mediha Mustafić, Mihneta Avdić, Edin Barimac i Hasan Čalić*

Gdje su ubijani Bošnjaci od 11. do 18. jula 1995.

Srebrenički putevi smrti

Zarobljavanja naočigled holandskih vojnika ● Prva egzekucija 1.500 muškaraca 13. jula u Kravici ● Mislio sam samo na to da moja majka neće znati gdje sam skončao, posvjedočio O. T. iz Petkovaca

Gdje su sve ubijani Srebreničani zarobljeni u julu 1995. godine teško da će se ikada precizno moći utvrditi. Pretpostavlja se da ih je na putu od Šušnjara u Srebrenici do Nezuka u Sapni stradalo deset hiljada, što ne može biti pouzdan broj.

Masovno i organizirano ubijanje zarobljenih srebreničkih muškaraca, samo između 11. i 18. jula 1995., prema haškim dokumentima, dogodilo se na 11 mjesta, od kojih je većina u općinama Zvornik i Bratunac.

Prva zarobljavanja desila su se već 11. jula u Potočarima, gdje su, naočigled holandskih vojnika Ujedinjenih naroda, počele masovne egzekucije zarobljenih muškaraca, ali i silovanja i ubistva žena.

Strijeljanje u skladištu

- Vidjeli smo dvojicu srpskih vojnika, od kojih je jedan čuvao stražu, a drugi je skinutih pantalona ležao na jednoj djevojci. Vidjeli smo da djevojka leži na tlu, na nekom dušeku. Na dušeku je bilo krvi, čak je i ona bila pokrivena krvlju. Na nogama je imala modrice. I po nogama joj je tekla krv.

Bila je u potpunom šoku, izbezumljena - riječi su Davida Vasena, desetara u holandskom bataljonu, koji je, svjedočeći na haškom suđenju komandantu Drinskog korpusa Vojske RS Radislavu Krstiću, opisivao šta se događalo u njihovoj bazi u Potočarima.

Ubistva i mučenja u Potočarima između 11. i 13. jula najbolje je opisao T. T., također svjedočeći u slučaju „Krstić“.

- Te noći, 12. jula, odveli su trojicu braće, od kojih je jedan bio dijete, dok su ostali bili adolescenti. Kada je majka dječaka krenula da ih traži, našla ih je zaklane - ispričao je svjedok.

Već 13. jula uvečer dogodila se masovna egzekucija 1.500 zarobljenika u magacinu Zemljoradničke zadruge u Kravici.

Prema sjećanju svjedoka K. T. na suđenju Krstiću, između 1.000 i 1.500 muškaraca iz kolone, koji su bježali kroz šumu i bili zarobljeni na poljani kod Sandića poslije podne 13. jula, autobusima ili pješice odvedeno je u skladište u Kravici. Oko 18 sati, kada se skladište napunilo, srpski vojnici počeli su ubacivati ručne bombe i pucati u ljude.

- Odjednom je u skladištu nastala velika pucnjava, a mi nismo znali odakle dolazi. U skladištu se tako zamračilo da ništa nismo mogli vidjeti. Ljudi su počeli jaukati, vikati, zapomagati. Onda bi nastalo zatišje, pa bi onda odjednom sve počelo iznova. I tako su oni nastavili pucati sve dok nije pala noć. Teško mi je da to opišem. Ni u jednom filmu strave i užasa nisam vidio ništa slično - ispričao je K. T., jedan od rijetkih koji je preživio strijeljanje u Kravici.

Povezi na rukama

Muškarci su 12., 13. i 14. jula strijeljani i u samom Bratuncu, posebno u zgradi Osnovne škole „Vuk Karadžić“, zatim u nekoliko drugih objekata gdje su bili zatvoreni zarobljenici iz Potočara, ali i oni zarobljeni na cesti Bratunac - Milići.

Jedan broj zarobljenika 13. i 14. jula ubijen je na putu prema Tišći, gdje su kolonama autobusa i kamiona prevožene žene i djeca iz baze u Potočarima. Na jednom pašnjaku uz put prema Tišći dovezen je kamion pun tijela muškaraca koji su likvidirani za samo desetak minuta.

Pretpostavlja se da je u Orahovcu kod Zvornika uvečer 14. jula likvidirano nekoliko stotina zarobljenih muškaraca. Strijeljali su ih pripadnici Inžinjerijskog bataljona Zvorničke brigade, a nakon što su njihova tijela pronađena u nekoliko sekundarnih masovnih grobnica, vidjelo se da su svi prilikom egzekucije imali povezane oči i ruke.

- Poslije podne 14. jula, drugu grupu od 1.500 do 2.000 zarobljenika iz Bratunca odvezli su na sjever, u školu u Petkovcima (Zvornik). Kao i u drugim mjestima zatočenja, uslovi su bili bijedni. Bilo je veoma vruće i pretrpano, ljudi nisu dobili ni hranu, ni vodu, a neki zarobljenici bili su toliko žedni da su čak počeli piti vlastiti urin...

Naposljetku su ljude prozivali u manjim grupama. Rečeno im je da se svuku do pojasa, da izuju cipele, a ruke su im vezali na leđima.

Tako opisuje jedan od preživjelih svjedoka stanje u školi u Petkovcima u koju je, s ostalim zarobljenicima, doveden nakon zarobljavanja u okolici Konjević-Polja.

- Bilo mi je žao što ću umrijeti žedan. Nastojao sam se kriti među ljudima što sam duže mogao, kao i svi ostali. Samo sam htio poživjeti još sekund ili dva. A kada je došao red na mene, iskočio sam sa, mislim, još četvoricom ljudi.

Nepoznata mjesta

Osjetio sam šljunak pod nogama. Boljelo je. Hodao sam pognute glave i ništa nisam osjećao. A onda sam pomislio da ću umrijeti u trenu, da neću patiti. I mislio sam samo na to da moja majka nikada neće saznati gdje sam skončao. To su mi bile misli dok sam izlazio iz kamiona - prisjetio se O. T., preživjeli svjedok strijeljanja u Petkovcima.

Pogubljenja su vršena i u Cerskoj, gdje je dovezena grupa od stotinjak zarobljenika i tu likvidirana. Nekoliko stotina zarobljenih Srebreničana ubijeno je u školi u Pilici (Zvornik) između 14. i 16. jula te na Vojnoj ekonomiji u Branjevu.

Prema svjedočenju haškog optuženika Dražena Erdemovića, likvidacije i na Ekonomiji i u Domu kulture u Pilici 16. i 17. jula vršili su pripadnici Desetog diverzantskog puka VRS, čiji je bio pripadnik.

Jedan od svjedoka ispričao je da je na obali Drine, u Kozluku, ubijeno nekoliko stotina muškaraca. Dan kasnije zakopani su u masovnu grobnicu blizu mjesta pogubljenja. Na kojim mjestima su još vršena masovna pogubljenja zarobljenih Srebreničana, nikada se neće saznati.

Sudeći prema posmrtnim ostacima pronalaženim u rasponu od više od stotinu kilometara od Srebrenice do Zvornika, izvjesno je da su pogubljenja vršena i u Konjević-Polju, Novoj Kasabi, Drinjači...

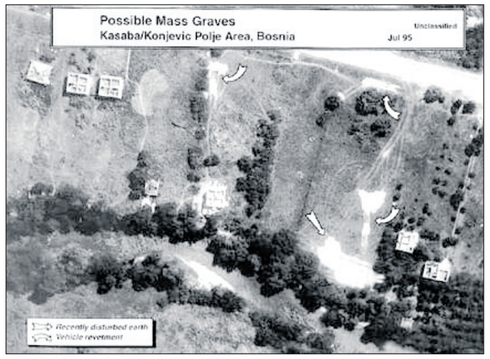

Satelitski snimak masovnih grobnica

Ratni prizor iz Srebrenice

Radislavu Krstiću 35 godina, Erdemović odslužio kaznu

General Radislav Krstić prvi je bosanski Srbin pravomoćno osuđen na 35-godišnju zatvorsku kaznu pred Haškim sudom za genocid u Srebrenici. Krstić je osuđen jer je bio zapovjednik Drinskog korpusa Vojske Republike Srpske, jedne od jedinica odgovornih za genocid nad Bošnjacima u Srebrenici. Kaznu odslužuje u Velikoj Britaniji.

Prvi kojem je suđeno i presuđeno za Srebrenicu bio je vojnik Dražen Erdemović, još 1998. godine. Priznavši odgovornost, dobio je pet godina zatvora. Kaznu je odležao u Norveškoj. Sada živi s novim identitetom.

Vojnici UN-a nisu spriječili masakr

Dijete otrgnuto iz majčinog naručja

- Iz lijeve kolone iskočio je jedan vojnik i obratio se mom djetetu. Rekao nam je da se sklonimo udesno, a mom sinu je kazao: „Mladiću, ti ćeš na lijevu stranu.“ Zgrabila sam ga za ruku i onda sam ih molila, preklinjala. Zašto ga odvodite? Rođen je 1981. godine. On je ponovio naređenje. A ja sam ga tako čvrsto držala, no on ga je zgrabio... I uhvatio je mog sina za ruku i odvukao ga na lijevu stranu. A on se okrenuo i rekao mi: „Mama, možeš li mi ponijeti ovu torbu? Možeš li je, molim te, čuvati...“

To je posljednji put da sam mu čula glas - ispričala je kroz suze jedna od majki svjedokinja na suđenju Radislavu Krstiću, kojoj su u Potočarima srpski vojnici iz ruku oteli trinaestogodišnjeg sina i poslali ga u smrt.

Srebrenica, juli 1995. godine: Očaj majki

Jedna od 13 masovnih grobnica u Kamenici

Amor Mašović - ekshumacije od 1996. do danas

Tačan broj ubijenih bit će teško utvrditi

Najviše masovnih grobnica u Zvorniku

Statistika

36
▶lokacija obradili bh. timovi

32
▶lokacije obradio Haški tribunal

1
▶lokaciju obradio tim iz Finske

Iz 69 primarnih i sekundarnih masovnih grobnica, otvorenih od 1996. godine do danas, prema riječima Amora Mašovića, nekadašnjeg šefa Federalne komisije za traženje nestalih, a danas direktora Instituta za nestale osobe BiH, ekshumirano je ukupno 6.710 posmrtnih ostataka Srebreničana ubijenih u julskom egzodusu 1995.

- Ovom broju trebamo dodati još 974 posmrtna ostatka pronađena u pojedinačnim grobnicama. Radi se isključivo o posmrtnim ostacima Srebreničana ubijenih u julu 1995. godine na više lokacija od Srebrenice do Zvornika - iznosi Mašović stravične podatke o zločinima.

Nekadašnja Federalna komisija u svom dugogodišnjem radu nerijetko se suočavala sa činjenicom da su dijelovi tijela jedne osobe pronađeni u nekoliko grobnica.

- Najviše masovnih grobnica pronađeno je na području Zvornika. Samo u Kamenici ih je 13, od kojih je ekshumirano njih devet. Najveća od njih je Kamenica 10, iz koje smo izvadili 1.153 posmrtna ostatka - govori Mašović.

Osim u Zvorniku, posmrtni ostaci pronalaženi su i u Vlaseni-ci, Bratuncu, Srebrenici, Milićima i Trnovu, ali i na nekoliko mjesta u Srbiji.

- Do sada su identificirane 3.542 žrtve, od čega je 2.819 ukopano u Potočarima, a 168 u mezarjima u RS i Federaciji BiH. U toku je obrada 1.800 slučajeva. Kada će biti završena kompletna identifikacija ubijenih Srebreničana, teško je prognozirati - zaključuje Mašović.

Mašović: Otvoreno 69 grobnica

Navodi i da će tačan broj ubijenih u srebreničkom egzodusu 1995. godine biti teško utvrditi. Među brojnim posmrtnim ostacima koji čekaju na identifikaciju, kaže, postoji i jedan broj onih od čijih tijela je pronađena samo jedna ili dvije kosti, tako da će biti vrlo teško izvršiti stvarnu pripremu za njihov ukop.

Đeva Hasanović sa Zaimovim prslukom

Đeva Hasanović danas ukopava sina Sadika

Zaim mi je na rastanku rekao: „Ne daj im da mi dijete uzmu“

Sadik je skinuo prsten s ruke i rekao mi da ga dam starijoj unuci ● Samed preživio golgotu

Što se više bližio 11. juli, dan kada se 1995. godine danas 67-godišnja Đeva Hasanović iz Bratunca rastala od sinova Sadika, Zaima i Sameda u Srebrenici, sve je više rasla tuga u duši.

Samed je uspio preživjeti, a Sadik i Zaim nisu. Umjesto nade da bi se mogli odnekud pojaviti, Đeva će danas kosti svog Sadika spustiti u mezar.

Ostavio prsten

- Kako smo se rastali? Teže nije moglo! Još pamtim put pun suza kojim su zauvijek otišli. Moj stariji sin Sadik skinuo je prsten s ruke i rekao mi da ga dam starijoj unuci, a ona ga i danas čuva više nego išta na svijetu. Zaim se sageo, poljubio sinčića i rekao mi: „Mama, pomozi mome djetetu i ženi. Ne daj da mi dijete uzmu.“

Dugo sam za njima uplakana gledala, ali sam znala da nemamo drugog izbora - govori Đeva.

Sadik je nađen u masovnoj grobnici u Kamenici kod Zvornika.

- Rekoše mi da Zaima nema. Pitala sam zašto, kada su zajedno otišli. Jedino mi je Samed preživio pad Srebrenice. Odveli su ga četnici u logor Batković, gdje je kasnije razmijenjen. Poljumrtav je otišao na liječenje u Švicarsku. Kaže, neće se vratiti ovdje gdje nema njegove braće ni oca - govori ova uplakana starica, koja već osmu godinu sama vehne u rodnim Sikirićima kod Bratunca.

Kada je u maju 1992. godine krenula prema Srebrenici, njen muž Salih ostao je sam i goloruk da brani njihov dom. Četnička ga je ruka odvela na stadion u Bratunac, odatle u Tuzlu, gdje je samo tri mjeseca nakon pada Srebrenice umro od tuge za sinovima.

Put smrti

- Nije umro, crkao je od neizvjesnosti za sudbinom sinova što odoše putem smrti za Srebrenicu. Poslao ih je da se spase, ali sudbina je drugačije htjela. Nije mogao preboljeti da on ostane u životu, a da mu nema sinova - priča Đeva, koja čvrsto u rukama drži prsluk što joj jedino ostade od Zaima, da grli cijelog života umjesto njega.

Prilog pripremili: *Almasa Hadžić, Mensura Mustafić, Mediha Mustafić, Mihneta Avdić, Edin Barimac i Hasan Čalić*

Gdje su ubijani Bošnjaci od 11. do 18. jula 1995.

Srebrenički putevi smrti

Zarobljavanja naočigled holandskih vojnika ● Prva egzekucija 1.500 muškaraca 13. jula u Kravici ● Mislio sam samo na to da moja majka neće znati gdje sam skončao, posvjedočio O. T. iz Petkovaca

Gdje su sve ubijani Srebreničani zarobljeni u julu 1995. godine teško da će se ikada precizno moći utvrditi. Pretpostavlja se da ih je na putu od Šušnjara u Srebrenici do Nezuka u Sapni stradalo deset hiljada, što ne može biti pouzdan broj.

Masovno i organizirano ubijanje zarobljenih srebreničkih muškaraca, samo između 11. i 18. jula 1995., prema haškim dokumentima, dogodilo se na 11 mjesta, od kojih je većina u općinama Zvornik i Bratunac.

Prva zarobljavanja desila su se već 11. jula u Potočarima, gdje su, naočigled holandskih vojnika Ujedinjenih naroda, počele masovne egzekucije zarobljenih muškaraca, ali i silovanja i ubistva žena.

Strijeljanje u skladištu

- Vidjeli smo dvojicu srpskih vojnika, od kojih je jedan čuvao stražu, a drugi je skinutih pantalona ležao na jednoj djevojci. Vidjeli smo da djevojka leži na tlu, na nekom dušeku. Na dušeku je bilo krvi, čak je i ona bila pokrivena krvlju. Na nogama je imala modrice. I po nogama joj je tekla krv.

Bila je u potpunom šoku, izbezumljena - riječi su Davida Vasena, desetara u holandskom bataljonu, koji je, svjedočeći na haškom suđenju komandantu Drinskog korpusa Vojske RS Radislavu Krstiću, opisivao šta se događalo u njihovoj bazi u Potočarima.

Ubistva i mučenja u Potočarima između 11. i 13. jula najbolje je opisao T. T., također svjedočeći u slučaju „Krstić“.

- Te noći, 12. jula, odveli su trojicu braće, od kojih je jedan bio dijete, dok su ostali bili adolescenti. Kada je majka dječaka krenula da ih traži, našla ih je zaklane - ispričao je svjedok.

Već 13. jula uvečer dogodila se masovna egzekucija 1.500 zarobljenika u magacinu Zemljoradničke zadruge u Kravici.

Prema sjećanju svjedoka K. T. na suđenju Krstiću, između 1.000 i 1.500 muškaraca iz kolone, koji su bježali kroz šumu i bili zarobljeni na poljani kod Sandića poslije podne 13. jula, autobusima ili pješice odvedeno je u skladište u Kravici. Oko 18 sati, kada se skladište napunilo, srpski vojnici počeli su ubacivati ručne bombe i pucati u ljude.

- Odjednom je u skladištu nastala velika pucnjava, a mi nismo znali odakle dolazi. U skladištu se tako zamračilo da ništa nismo mogli vidjeti. Ljudi su počeli jaukati, vikati, zapomagati. Onda bi nastalo zatišje, pa bi onda odjednom sve počelo iznova. I tako su oni nastavili pucati sve dok nije pala noć. Teško mi je da to opišem. Ni u jednom filmu strave i užasa nisam vidio ništa slično - ispričao je K. T., jedan od rijetkih koji je preživio strijeljanje u Kravici.

Povezi na rukama

Muškarci su 12., 13. i 14. jula strijeljani i u samom Bratuncu, posebno u zgradi Osnovne škole „Vuk Karadžić“, zatim u nekoliko drugih objekata gdje su bili zatvoreni zarobljenici iz Potočara, ali i oni zarobljeni na cesti Bratunac - Milići.

Jedan broj zarobljenika 13. i 14. jula ubijen je na putu prema Tišći, gdje su kolonama autobusa i kamiona prevožene žene i djeca iz baze u Potočarima. Na jednom pašnjaku uz put prema Tišći dovezen je kamion pun tijela muškaraca koji su likvidirani za samo desetak minuta.

Pretpostavlja se da je u Orahovcu kod Zvornika uvečer 14. jula likvidirano nekoliko stotina zarobljenih muškaraca. Strijeljali su ih pripadnici Inžinjerijskog bataljona Zvorničke brigade, a nakon što su njihova tijela pronađena u nekoliko sekundarnih masovnih grobnica, vidjelo se da su svi prilikom egzekucije imali povezane oči i ruke.

- Poslije podne 14. jula, drugu grupu od 1.500 do 2.000 zarobljenika iz Bratunca odvezli su na sjever, u školu u Petkovcima (Zvornik). Kao i u drugim mjestima zatočenja, uslovi su bili bijedni. Bilo je veoma vruće i pretrpano, ljudi nisu dobili ni hranu, ni vodu, a neki zarobljenici bili su toliko žedni da su čak počeli piti vlastiti urin...

Naposljetku su ljude prozivali u manjim grupama. Rečeno im je da se svuku do pojasa, da izuju cipele, a ruke su im vezali na leđima.

Tako opisuje jedan od preživjelih svjedoka stanje u školi u Petkovcima u koju je, s ostalim zarobljenicima, doveden nakon zarobljavanja u okolici Konjević-Polja.

- Bilo mi je žao što ću umrijeti žedan. Nastojao sam se kriti među ljudima što sam duže mogao, kao i svi ostali. Samo sam htio poživjeti još sekund ili dva. A kada je došao red na mene, iskočio sam sa, mislim, još četvoricom ljudi.

Nepoznata mjesta

Osjetio sam šljunak pod nogama. Boljelo je. Hodao sam pognute glave i ništa nisam osjećao. A onda sam pomislio da ću umrijeti u trenu, da neću patiti. I mislio sam samo na to da moja majka nikada neće saznati gdje sam skončao. To su mi bile misli dok sam izlazio iz kamiona - prisjetio se O. T., preživjeli svjedok strijeljanja u Petkovcima.

Pogubljenja su vršena i u Cerskoj, gdje je dovezena grupa od stotinjak zarobljenika i tu likvidirana. Nekoliko stotina zarobljenih Srebreničana ubijeno je u školi u Pilici (Zvornik) između 14. i 16. jula te na Vojnoj ekonomiji u Branjevu.

Prema svjedočenju haškog optuženika Dražena Erdemovića, likvidacije i na Ekonomiji i u Domu kulture u Pilici 16. i 17. jula vršili su pripadnici Desetog diverzantskog puka VRS, čiji je bio pripadnik.

Jedan od svjedoka ispričao je da je na obali Drine, u Kozluku, ubijeno nekoliko stotina muškaraca. Dan kasnije zakopani su u masovnu grobnicu blizu mjesta pogubljenja. Na kojim mjestima su još vršena masovna pogubljenja zarobljenih Srebreničana, nikada se neće saznati.

Sudeći prema posmrtnim ostacima pronalaženim u rasponu od više od stotinu kilometara od Srebrenice do Zvornika, izvjesno je da su pogubljenja vršena i u Konjević-Polju, Novoj Kasabi, Drinjači...

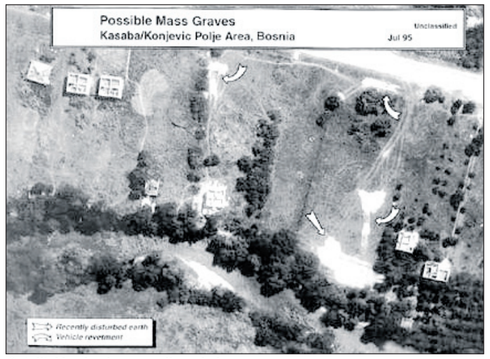

Satelitski snimak masovnih grobnica

Ratni prizor iz Srebrenice

Radislavu Krstiću 35 godina, Erdemović odslužio kaznu

General Radislav Krstić prvi je bosanski Srbin pravomoćno osuđen na 35-godišnju zatvorsku kaznu pred Haškim sudom za genocid u Srebrenici. Krstić je osuđen jer je bio zapovjednik Drinskog korpusa Vojske Republike Srpske, jedne od jedinica odgovornih za genocid nad Bošnjacima u Srebrenici. Kaznu odslužuje u Velikoj Britaniji.

Prvi kojem je suđeno i presuđeno za Srebrenicu bio je vojnik Dražen Erdemović, još 1998. godine. Priznavši odgovornost, dobio je pet godina zatvora. Kaznu je odležao u Norveškoj. Sada živi s novim identitetom.

Vojnici UN-a nisu spriječili masakr

Dijete otrgnuto iz majčinog naručja

- Iz lijeve kolone iskočio je jedan vojnik i obratio se mom djetetu. Rekao nam je da se sklonimo udesno, a mom sinu je kazao: „Mladiću, ti ćeš na lijevu stranu.“ Zgrabila sam ga za ruku i onda sam ih molila, preklinjala. Zašto ga odvodite? Rođen je 1981. godine. On je ponovio naređenje. A ja sam ga tako čvrsto držala, no on ga je zgrabio... I uhvatio je mog sina za ruku i odvukao ga na lijevu stranu. A on se okrenuo i rekao mi: „Mama, možeš li mi ponijeti ovu torbu? Možeš li je, molim te, čuvati...“

To je posljednji put da sam mu čula glas - ispričala je kroz suze jedna od majki svjedokinja na suđenju Radislavu Krstiću, kojoj su u Potočarima srpski vojnici iz ruku oteli trinaestogodišnjeg sina i poslali ga u smrt.

Srebrenica, juli 1995. godine: Očaj majki

Jedna od 13 masovnih grobnica u Kamenici

Amor Mašović - ekshumacije od 1996. do danas

Tačan broj ubijenih bit će teško utvrditi

Najviše masovnih grobnica u Zvorniku

Statistika

36
▶lokacija obradili bh. timovi

32
▶lokacije obradio Haški tribunal

1
▶lokaciju obradio tim iz Finske

Iz 69 primarnih i sekundarnih masovnih grobnica, otvorenih od 1996. godine do danas, prema riječima Amora Mašovića, nekadašnjeg šefa Federalne komisije za traženje nestalih, a danas direktora Instituta za nestale osobe BiH, ekshumirano je ukupno 6.710 posmrtnih ostataka Srebreničana ubijenih u julskom egzodusu 1995.

- Ovom broju trebamo dodati još 974 posmrtna ostatka pronađena u pojedinačnim grobnicama. Radi se isključivo o posmrtnim ostacima Srebreničana ubijenih u julu 1995. godine na više lokacija od Srebrenice do Zvornika - iznosi Mašović stravične podatke o zločinima.

Nekadašnja Federalna komisija u svom dugogodišnjem radu nerijetko se suočavala sa činjenicom da su dijelovi tijela jedne osobe pronađeni u nekoliko grobnica.

- Najviše masovnih grobnica pronađeno je na području Zvornika. Samo u Kamenici ih je 13, od kojih je ekshumirano njih devet. Najveća od njih je Kamenica 10, iz koje smo izvadili 1.153 posmrtna ostatka - govori Mašović.

Osim u Zvorniku, posmrtni ostaci pronalaženi su i u Vlaseni-ci, Bratuncu, Srebrenici, Milićima i Trnovu, ali i na nekoliko mjesta u Srbiji.

- Do sada su identificirane 3.542 žrtve, od čega je 2.819 ukopano u Potočarima, a 168 u mezarjima u RS i Federaciji BiH. U toku je obrada 1.800 slučajeva. Kada će biti završena kompletna identifikacija ubijenih Srebreničana, teško je prognozirati - zaključuje Mašović.

Mašović: Otvoreno 69 grobnica

Navodi i da će tačan broj ubijenih u srebreničkom egzodusu 1995. godine biti teško utvrditi. Među brojnim posmrtnim ostacima koji čekaju na identifikaciju, kaže, postoji i jedan broj onih od čijih tijela je pronađena samo jedna ili dvije kosti, tako da će biti vrlo teško izvršiti stvarnu pripremu za njihov ukop.

Premještanje tijela

Forenzički dokazi pokazuju da su u periodu od nekoliko sedmica u septembru i početkom oktobra 1995. godine srpske snage iskopale mnoge primarne grobnice i premjestile tijela u udaljene sekundarne grobnice. Forenzičke analize uspjele su povezati određene primarne i sekundarne grobnice Branjevo vojna baza i Čančari put 12, Petkovići brana i Liplje 2, Orahovac (Lažete 2) i Hodžići put 5, Orahovac (Lažete 1) i Hadžići put 3 i 4, Glogova i Zeleni Jadar te Kozluk i Čančari put 3.

Hronologija srebreničkog genocida i golgote

Kasapin Mladić i njegovi krvnici ubili više od 8.500 nevinih ljudi

U bazu UN-a u Potočarima nakon upada vojske i policije RS spas potražilo između 20.000 i 30.000 civila

Od 6. do 11. jula

Početak napada

Pod komandom ratnog zločinca Ratka Mladića ofanziva Vojske RS na Srebrenicu počela je 6. jula 1995. godine. Pet posmatračkih punktova UNPROFOR-a u južnom dijelu enklave, zaštićene zone UN-a, padaju jedan za drugim.

Neki od holandskih vojnika povukli su se u enklavu. Posade drugih posmatračkih punktova predale su se Srbima. Zahtjevi za zračnu podršku NATO-a za odbranu grada su upućeni, ali nikakva pomoć nije stigla do 14.30 sati 11. jula, kada je NATO bombardirao tenkove VRS koji su se primicali gradu.

15.000 muškaraca pokušala je kroz šume pobjeći do Tuzle. Srpske snage 12. jula pokrenule su artiljerijski napad na kolonu koja je prelazila asfaltnu cestu na području između Konjević-Polja i Nove Kasabe, na putu prema Tuzli.

Otprilike, samo jedna trećina muškaraca uspjela je prijeći cestu i kolona je razbijena u dva dijela. Ostatak kolone bio je izložen jakoj vatri i granatiranju cijeli dan i noć. Ljudi sa začelja kolone, koji su preživjeli te patnje, opisali su tu akciju kao „lov na ljude“.

Muškarci koji su u Potočarima odvojeni od žena, djece i staraca (čiji je broj iznosio otprilike 1.000), prebačeni su u Bratunac, gdje su kasnije dovedeni muškarci zarobljeni u koloni. Potom su uslijedila ubistva hiljada zarobljenih Bošnjaka. Većina njih pobijena je u pažljivo isplaniranim masovnim egzekucijama, počevši od 13. jula, i to na području odmah sjeverno od Srebrenice.

Zaštićena zona Srebrenica: I žene i djeca bili prepušteni Mladićevim krvnicima

Lokacije masovnih egzekucija Srebreničana

Masovne egzekucije zarobljenih Srebreničana desile su se na desetak lokacija. Neke od njih udaljene su od općine Srebrenica više od stotinu kilometara unutar teritorije RS. To su Pilica (općina Zvornik, na granici s općinom Bijeljina), Kozluk i Grbavci (općina Zvornik), Cerska, Debelo Brdo i Nova Kasaba (općina Vlasenica), Konjević-Polje i Kravica (općina Bratunac), zatim neke lokacije na području općine Kalesija, Trnovo, a ubistva su se dešavala i na području općine Šekovići. Na teritoriji tih općina do sada se nalazi većina masovnih grobnica. U novembru 2007. godine u masovnoj grobnici Kamenica ekshumirana su 64 kompletna i 426 nekompletnih ostataka ubijenih u Srebrenici.

Planovi NATO-a da nastavi sa zračnim napadima odbačeni su nakon što je Mladić zaprijetio da će ubiti holandske vojnike koji su se nalazili u njegovom zarobljeništvu te da će granatirati bazu UN-a u Potočarima u koju se sklonilo između 20.000 i 30.000 ljudi, većinom žene, djeca, starci i invalidi.

11. i 12. juli

„Lov na ljude“

Oko ponoći 11. jula kolona u kojoj je bilo između 10.000 i

12. i 13. juli

Izdvajanje u Potočarima

Dvanaestog jula u jutarnjim satima srpske snage počele su izdvajati muškarce od ostalih

Rijetki su preživjeli bijeg kroz šumu

13. juli

Masakr u Kravici

Prva masovna egzekucija bila je popodne 13. jula. Između 1.000 i 1.500 Bošnjaka, koji su bili zatočeni na poljani kod Sandića, toga dana je autobusima ili pješice odvedeno u skladište u Kravici. Oko 18 sati, kada se skladište napunilo, vojnici su počeli unutra ubacivati ručne bombe i pucati direktno u ljude nagurane u skladištu. Kada je pucnjava prestala, skladište je bilo puno leševa. Forenzički dokazi upućuju na vezu između skladišta u Kravici, primarne masovne grobnice poznate kao Glogova 2 i sekundarne grobnice poznate pod nazivom Zeleni Jadar 5.

13. i 14. juli:

Zaustavljanje u Tišći

Autobusi pretrpani bošnjačkim ženama, djecom i starcima na putu iz Potočara u Kladanj bili su zaustavljeni u Tišći i pretraženi. Bošnjački muškarci, koji su nađeni, iskrcani su iz autobusa. Jednog svjedoka na suđenju Radislavu Krstiću s tog kontrolnog punkta odveli su u obližnju školu, gdje se već nalazio izvjestan broj drugih zarobljenika. Oko ponoći, svjedoka izbjeglica u Potočarima. Ti ljudi odvođeni su u zgradu u Potočarima poznatu kao „bijela kuća“. Vojnici holandskog bataljona 13. jula primijetili su jasne znakove da Srbi ubijaju neke od bošnjačkih muškaraca koji su bili izdvojeni.

Na obali Jadra 13. jula sedamnaest muškaraca je postrojeno i strijeljano.

14. juli

Pucanje u leđa

Rano ujutro 14. jula velika grupa zatvorenika koje su vojnici RS držali u Bratuncu odvezena je konvojem od 30 autobusa u školu u Grbavcima kod Orahovca. Preživjeli procjenjuju da je tamo bilo između 2.000 i 2.500 ljudi.

Nakon što su ih u gimnastičkoj sali držali nekoliko sati, muškarce su tog poslijepodneva u manjim grupama odvozili kamionima na stratišta udaljena manje od jednog kilometra.

Postrojili su ih i pucali im u leđa. Preživjele su ubili dodatnim hicima. Korištene su dvije

su zajedno s još 22 muškarca ukrcali u kamion, s rukama vezanim na leđima. Kada je kamion došao do punkta, vojnici su stali oko stražnjeg dijela kamiona i počeli pucati u zarobljenike.

Od 14. do 16. jula

Stratište Branjevo

Četrnaestog jula u školu u selu Pilica, sjeverno od Zvornika, autobusima je prevezeno još zarobljenika. Zbog dehidracije i vrućine, više muškaraca je umrlo u gimnastičkoj sali škole. Ljude su u školi u Pilici držali dvije noći. Prema već poznatom obrascu, 16. jula ljude su prozvali da izađu iz škole i ukrcali ih u autobuse s rukama vezanim na leđima.

Odvezeni su na Vojnu ekonomiju Branjevo gdje su ih postrojavali u grupama od deset i strijeljali. Toga dana ubijeno je između 1.000 i 1.200 ljudi.

Dokaz „Škorpioni“

U junu 2005. godine pojavio se videosnimak zlostavljanja i egzekucije četvero djece i dva mladića, žrtava srebreničkog genocida. Dokaz se pojavio na suđenju Slobodanu Miloševiću, kao svjedočanstvo o umiješanosti pripadnika policijskih jedinica iz Srbije, odnosno „Škorpiona“, u srebreničkom genocidu. Kasnije su identificirani kao četvorica maloljetnika mlađih od 16 godina i dvojica dvadesetih godina, koji su strijeljani u Godinjskim Barama kod Trnova.

Snimak zločina kod Trnova

Dosjei Haškog tribunala

Srebrenički krvnici

Za genocid u Srebrenici Tužilaštvo Haškog tribunala, pored osuđenih Radislava Krstića i Dražena Erdemovića, optužilo je još 16 osoba iz političkog i vojnog vrha RS. Prenosimo dijelove tih haških optužnica

Žrtve krvnika bila i nevina djeca

Radovan Karadžić: Odgovoran za genocid

Karadžić: U bjekstvu 13 godina

Radovan Karadžić jedan je od osnivača i predsjednik Srpske demokratske stranke (SDS). Na osnovu individualne krivične odgovornosti i krivične odgovornosti nadređenog tereti se za genocid, saučesništvo u genocidu, istrebljenje, ubistva, hotimično lišavanje života, progone, deportaciju, nečovječna djela, protivpravno teroriziranje civila, uzimanje talaca. U bjekstvu je već 13 godina.

Ratko Mladić: Naredio zločin

Mladić: Komandovao vojskom

Ratko Mladić, oficir JNA, od 14. maja 1992. do 22. decembra 1996. zapovjednik je vojske bosanskih Srba. Na osnovu individualne krivične odgovornosti i krivične odgovornosti nadređenog tereti se za genocid, progone, istrebljenje i ubistva, deportaciju, nečovječna djela, uzimanje talaca, kršenje zakona i običaja ratovanja i zločin protiv čovječnosti. Nalazi se u bjekstvu od 1995. godine.

Vujadin Popović: Ubistvo 7.000 ljudi

Vujadin Popović, bivši oficir JNA, zajedno s drugim starješinama i jedinicama VRS i Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) bio je član i svjesni učesnik udruženog zločinačkog poduhvata koji je rezultirao ubistvom 7.000 ljudi u srebreničkoj enklavi. Suđenje Popoviću u Hagu je u toku.

Vidoje Blagojević: Osuđen na 15 godina

Vidoje Blagojević, bivši oficir JNA-a, u maju 1995. imenovan je za komandanta Bratunačke brigade koja je direktno učestvovala u okupaciji srebreničke zone. Osuđen je na 18 godina zatvora, a kasnije mu je kazna smanjena na 15 godina.

Dragan Obrenović: Priznao zločin

Dragan Obrenović, od decembra 1992. do novembra 1996. godine bio je na dužnosti načelnika štaba/zamjenika komandanta Zvorničke brigade VRS. Priznao je da je kriv za učešće u ubistvu 7.000 Bošnjaka i osuđen je na 17 godina zatvora.

Dragan Jokić: Osuđen na 9 godina

Dragan Jokić je s činom majora obavljao dužnost načelnika inžinjerije Zvorničke brigade. Kao načelnik inžinjerije bio je član štaba Zvorničke brigade i savjetnik komandantu za poslove inžinjerije, kao što su minerski radovi, izgradnja puteva i projekti iskopavanja. Osuđen je na devet godina zatvora.

Momir Nikolić: Organizirao pogubljenja

Nikolić: Osuđen na 20 godina

Momir Nikolić bio je pomoćnik komandanta za bezbjednost i obavještajne poslove Bratunačke brigade vojske bosanskih Srba.
Izjasnio se krivim za progon civila bošnjačke nacionalnosti u Srebrenici 1995. godine i priznao da je učestvovao u koordiniranju i organiziranju operacije VRS koja je imala za cilj pogubljenje više od 7.000 muškaraca i mladića. Osuđen je na 27 godina, a kazna mu je kasnije smanjena na 20 godina.

Drago Nikolić: Tereti se za genocid

Drago Nikolić za vrijeme napada VRS na enklavu Srebrenica bio je načelnik bezbjednosti u Zvorničkoj brigadi. U periodu od 13. jula do novembra 1995. bio je prisutan i na svojoj dužnosti u zoni odgovornosti Zvorničke brigade. Tereti se za genocid, zločin protiv čovječnosti i kršenje zakona i običaja ratovanja. Suđenje je u toku.

Ljubiša Beara: Suđenje u toku

Beara: Načelnik bezbjednosti

Ljubiša Beara je za vrijeme napada Vojske RS na srebreničku enklavu te ubijanja i pogubljenja bošnjačkih muškaraca koja su uslijedila, imao čin pukovnika i bio načelnik za bezbjednost Glavnog štaba VRS. On je također bio odgovoran i za zarobljene Bošnjake iz Srebrenice u periodu od 11. jula do 1. novembra 1995. godine.
Suđenje je u toku.

Ljubomir Borovčanin: Zločini u Potočarima

Ljubomir Borovčanin je bivši komandant združenih snaga jedinica MUP-a RS. Umiješan je u ubijanja u Potočarima, Bratuncu, masovna i organizirana ubijanja u Potočarima i Tišći, ubijanja i zlostavljanja muškaraca zarobljenih duž puta Bratunac-Milići te masovna i organizirana ubijanja na području Zvornika.
Suđenje je u toku.

Vinko Pandurević: Učestvovao u genocidu

Vinko Pandurević je od 1992. do 1996. godine bio zapovjednik Prve zvorničke lake pješadijske brigade. Bio je upoznat sa srebreničkim genocidom nad bošnjačkim civilima i u njemu je aktivno sudjelovao. Osim toga, kao starješina Zvorničke brigade, snosi odgovornost i za ubijanja i niz drugih zločina koje su počinile osobe pod njegovim zapovjedništvom. Suđenje je u toku.

Milorad Trbić: Pogubljenja dječaka

Milorad Trbić za vrijeme napada na Srebrenicu bio je zamjenik načelnika za bezbjednost Zvorničke brigade VRS. Kao pomoćnik Drage Nikolića sudjelovao je u prebacivanju, pritvaranju i pogubljenju bošnjačkih muškaraca i dječaka, koje se odvijalo nakon njihovog ulaska u zonu odgovornosti Zvorničke brigade.
Suđenje je u toku.

Momčilo Perišić: Pomoć zločincima iz Beograda

Momčilo Perišić je bivši načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije. Prema navodima optužnice, pomagao je i podržavao činjenje krivičnih djela u Srebrenici u julu 1995. koja su uključivala protivpravno lišavanje života, nehumana djela i prisilna premještanja, iako je znao da će njegova pomoć biti iskorištena za činjenje tih zločina.
Suđenje je u toku.

Milan Gvero: Mladićev pomoćnik

Milan Gvero, pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Glavnog štaba VRS, bio je neposredno odgovoran komandantu Glavnog štaba, generalu Ratku Mladiću. Optužen je za genocid zbog ubistva 7.000 Bošnjaka u Srebrenici.
Suđenje je u toku.

Radivoje Miletić: Ključna uloga

Radivoje Miletić, kao zastupnik načelnika Glavnog štaba Vojske Republike Srpske, bio je glavni savjetnik komandanta Ratka Mladića i imao ključnu ulogu u organizaciji i pripremama za provođenje njegovih naređenja i direktiva. Optužen je za zločine nad Bošnjacima u Srebrenici i Žepi. Suđenje je u toku.

Zdravko Tolimir: Učestvovao u etničkom čišćenju

Zdravko Tolimir, pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Glavnog štaba Vojske RS, bio je neposredno odgovoran Ratku Mladiću. Tolimir je optužen da je bio upoznat s planom za etničko čišćenje Srebrenice i Žepe od bošnjačkog stanovništva, te učestvovao u njegovom izvršenju.
Suđenje je u toku.

Optuženici Suda BiH

Deset godina nakon masakra u Srebrenici, Sud BiH je podigao prvu optužnicu za genocid prema kojoj se 11 pripadnika policijskih i vojnih snaga RS tereti da su učestvovali u ubistvu više od hiljadu zarobljenih Bošnjaka dovedenih u skladište Zemljoradničke zadruge u Kravici nakon pada Srebrenice.

Optuženi su: Miloš Stupar, Milenko Trifunović, Petar Mitrović, Brano Džinić, Aleksandar Radovanović, Slobodan Jakovljević, Miladin Stevanović, Velibor Maksimović, Dragiša Živanović, Branislav Medan i Milovan Matić.

Svjetski zvaničnici o genocidu

Najgori masakr

Džordž Buš, američki predsjednik

- Masovno ubistvo blizu osam hiljada odraslih muškaraca i djece bio je najgori masakr civila u Evropi nakon Drugog svjetskog rata i nemilosrdno podsjećanje da postoje zli ljudi koji će ubijati nedužne bez ikakve savjesti ili milosti.

To je genocid

Bil Klinton, bivši američki predsjednik

- Odajem počast svim žrtvama koje su pale u ime ludosti koja se može sasvim opravdano nazvati genocidom. Srebrenica treba postati ono što će, na kraju krajeva, značiti da je to ludilo konačno uklonjeno. Ona treba podsjećati sve nas da se takvo zlo više ne može ponoviti.

Neuspjeh Zapada

Ričard Holbruk, „tvorac“ Dejtona

- Srebrenica je bila neuspjeh NATO-a, Zapada, očuvanja mira i Ujedinjenih naroda. Bila je to tragedija za kakvu nikada ne bi trebalo biti dozvoljeno da se ponovo desi.

Gnusni zločin

Teodor Meron, bivši predsjednik Haškog tribunala

- Zločini koji su počinjeni u Srebrenici nisu samo ubistva, oni su bili usmjereni protiv konkretne grupe ljudi s namjerom da se ona uništi. Ti zločini bili su tako gnusni da je opravdano dati im najtežu kvalifikaciju - genocid.

Svjetski zvaničnici o genocidu

Srebreničani su iznevjereni

Havijer Solana, visoki predstavnik EU za vanjsku politiku

- Srebreničke žrtve nadale su se međunarodnoj zaštiti, a iznevjerene su kolektivnom, kolosalnom i sramnom greškom, prouzrokovanom, značajnim dijelom, i zbog odsustva zajedničke evropske politike i stava. Ovo je bio ogroman zajednički i sraman promašaj.

Bilo mi je užasno teško

Pedi Ešdaun, bivši visoki predstavnik

- Sprijateljio sam se sa čovjekom koji je u Potočarima sahranio svog sina. Poistovjetio sam se s njim i bilo mi je užasno teško, kao da sahranjujem svoje dijete. Srebrenica označava važan moment na putu kojim Srbi prolaze od negiranja ka priznanju zločina.

Ne smije se zaboraviti

Jap de Hop Shefer, generalni sekretar NATO-a

- Masakr nad skoro osam hiljada muškaraca i dječaka u srcu Evrope nešto je što ne smijemo nikada zaboraviti ili dopustiti da se ponovo dogodi. Mnogi od onih koji su odgovorni za taj zločin protiv čovječnosti tamo su gdje pripadaju.

Sveto mjesto za BiH

Miroslav Lajčak, visoki predstavnik

- Srebrenica je sveto mjesto za BiH i simbol ove zemlje. Nemojte se plašiti da ona može nestati kao simbol. Međunarodna zajednica će ustrajati da se sve žrtve zločina u Srebrenici identificiraju.

Alija Izetbegović, prvi predsjednik Bosne i Hercegovine

Svijet je izdao Srebrenicu

Ujedinjeni narodi su proveli istragu i ona pokazuje jasnu krivicu međunarodne zajednice za to

Srebrenica je bila zaštićena zona i mi smo vjerovali da svijet neće dozvoliti da bude na takav način pregažena. Pouzdavali smo se u to da će svijet onemogućiti invaziju na Srebrenicu. To se, međutim, nije dogodilo. Svijet je izdao Srebrenicu. Ujedinjeni narodi su proveli istragu i ta istraga pokazuje jasnu krivicu međunarodne zajednice za to, izjavio je svojevremeno o genocidu u Srebrenici rahmetli Alija Izetbegović, prvi predsjednik Bosne i Hercegovine.

Izetbegović: Vjerovali smo svijetu

Bolan oproštaj preživjelih Srebreničana od svojih najmilijih

Kofi Anan, bivši generalni sekretar UN-a

Tragedija koja će nas progoniti

- Tragedija Srebrenice zauvijek će progoniti historiju UN-a. Ne smijemo zaboraviti da su arhitekti ubijanja u Srebrenici i drugdje u BiH, iako optuženi od Haškog tribunala, još na slobodi - izjavio je povodom zločina u Srebrenici Kofi Anan, bivši generalni sekretar UN-a.

Anan: Zločinci još na slobodi

Stjepan Mesić

Mesić: Moraju se kazniti

Oni koji su ovo učinili nemaju pravo na život

- Svi oni koji su sudjelovali u zapovijedanju ili izvršavanju srebreničkog zločina moraju se izvesti pred lice pravde. Ja sam inače protiv smrtne kazne, ali oni koji su ovo učinili nemaju pravo na život - izjavio je Stjepan Mesić, predsjednik Hrvatske.

Kolin Farel

Osjećaj boli i gubitka

- Bilo mi je zlo nakon posjete Srebrenici. Teško je opisati koliko su očito zrak i tlo zatrovani ubistvom osam hiljada ljudi u jednom danu. Zaista dobijete osjećaj boli i gubitka. Tužan sam, zaista sam tužan, izjavio je irski glumac Kolin Farel nakon posjete Srebrenici.

Farel: Zatrovani i zrak i tlo

Kardinal Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski

Kardinal Puljić u Srebrenici: Poštovanje svim nevinim žrtvama

Poseban osjećaj za žrtve genocida

- U povijesti čovječanstva sve civilizacije i kulture imale su poseban osjećaj prema pokojnima, ali posebno treba imati osjećaj prema žrtvama genocida i žrtvama nepravednog rata. Zato sam prvi put došao u Potočare da ovim nevinim žrtvama izrazim poštovanje, ali i svim nevinim žrtvama - kazao je prilikom posjete Srebrenici kardinal Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski.

Karla del Ponte, bivša haška tužiteljica

Zaslužili su najveće kazne

- Uspjeli smo dokazati da je počinjen genocid u Srebrenici, da je silovanje korišteno kao sredstvo terora i da je to zločin protiv čovječnosti. Odgovorni za neke od najgorih zločina počinjenih tokom prošlog stoljeća zaslužili su najveću kaznu - izjavila je Karla del Ponte, bivša glavna tužiteljica Haškog tribunala.

Del Ponte: Najgori zločin